

	szolgáltató funkciók kialakítása és a már meglévők erősítése • rekreációs és sport területek fejlesztése, elsősorban belső területi tartalékok föltárásával • kulturális beruházások • kulturális programok erősítése • infrastruktúra fejlesztése
V7. A Délnyugati lakóterület települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében	• a település vonzásának megtartása, a település városi arculatának fejlesztése, a településkép kedvező alakítása, a szükséges területi fejlesztések biztosítása • infrastruktúra fejlesztése
V8.A Déli iparterület gazdasági potenciáljának erősítése és a környezeti fenntarthatóság fokozott érvényesítése	• munkanélküliség csökkentése, a kialakult állapot kezelése, helyi ipari-gazdasági övezetek kialakítása • mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése • infrastruktúra fejlesztése

Illeszkedés az önkormányzat gazdasági programjához

Nyírbátor Város Önkormányzata 2020-ban fogadta el a 2019 és 2024 közötti időszakra szóló gazdasági programját.

Nyírbátor biztos gazdasági alapokon álló, hagyományait őrző, kulturális kisváros, Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye egyik jelentős decentruma. Megfelelő feltételeket kínál a betelepülni kívánó és a helyben működő vállalkozások számára, így hosszú távon biztosítani képes a helyi és környékbeli lakosság foglalkoztatását. A fenntarthatóság alapelvét szem előtt tartva a természeti és épített környezet minőségi javításával, valamint a nyújtott szolgáltatások fejlesztésével megfelel a lakosság és az ide látogató vendégek elvárásainak. Növekszik a lakosság életszínvonala, aminek köszönhetően biztosítottak a nyugodt, vidéki életre jellemző életkörülmények.

ITS és Gazdasági Program illeszkedése, összefüggése

Átfogó célok:

- Lakosságmegtartás, lakosságszám növelése
- Stabil, fejlett gazdaság, magas jövedelmi szint
- Lakosság életminőségének javítása (közbiztonság, egészségügy, aktív társadalmi élet)
- Kulturális élet, szabadidő aktív eltöltése, idegenforgalom fejlesztése és hagyományok megtartása, megteremtése

Gazdasági programban megfogalmazott célok

Nyírbátor gazdaságának dinamizálása és diverzifikálása, a jövedelemtermelő képesség javítása érdekében szükséges, hogy a helyi vállalkozások munkahelymegtartó ereje rövidtávon megerősödjön, versenyképessége pedig hosszabb távon javuljon. Ez biztosítja a foglalkoztatási szint növelését, a lakosság gazdasági aktivitásának emelését, valamint a megfelelő életminőség kialakítását. Ennek érdekében tovább kell javítani az új betelepülő vállalkozások fogadásának feltételeit – intenzív önkormányzati befektetés-ösztönzési tevékenységgel kiegészítve.

Nyírbátor gazdaságában a helyi mikro- és kisvállalkozók is jelentős szerepet játszanak, amelyek jelentős része a belvárosban tömörül. Az Önkormányzatnak – korlátozott lehetőségei mellett – biztosítani kell számukra a megfelelő vállalkozói környezetet többek között magas színvonalú infrastruktúra kialakításával, tanácsadással, együttműködések ösztönzésével.

A gazdasági potenciál szoros összefüggésben áll a helyi munkaerőpiac összehangolt keresletével és kínálatával. A helyi gazdaság munkaerő-szükségletének kielégítése, a munkanélküliség visszaszorítása, a külső befektetők letelepítése, a kkv-szektor megerősítése az oktatás, valamint az át- és továbbképzések rendszerének összehangolt fejlesztése nélkül nem érhető el. Ez csak az önkormányzat, az illetékes intézmények és munkaerő-piac szereplőinek szoros együttműködésével valósítható meg. A fejlesztések eredményeként korszerű tudásbázissal rendelkező, szakképzett és minőségi munkaerő-piaci potenciál jön létre, amely elősegíti a gazdaság fejlődését és a helyi munkaerőpiac sajátos problémáinak hatékonyabb kezelését a szakpolitikai irányvonalaknak megfelelően.

A 2020 évet sújtó koronavírus-járvány okozta gazdasági nehézségek kezelése, a leginkább nehéz helyzetbe került ágazatok újraindításának segítése, és a járvány lefutást követően a város gazdasági versenyelőnyét kihasználva a lehetséges.

ITS-ben megfogalmazott tematikus/városrészi célok

Tematikus célok

- T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása
- T2. A kulturális, idegenforgalmi és szabadidős vonzerő fejlesztése
- T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
- T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése
- T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja

Városrészi célok

- V1. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése
- V2. A Víztorony környéki lakóterület bővítése és települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében
- V3. Ipari Park és szolgáltatásainak fejlesztésével a tökevonzó képesség javítása és a térség gazdasági potenciáljának megerősítése
- V4. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából
- V5. A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével és a lakókörnyezet fejlesztésével az Északi lakóterület lakosságának nagyobb mértékű integrálása Nyírbátor társadalmi-gazdasági folyamataiba
- V6. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése és vonzerejének megerősítése a vendégek és a lakosság körében
- V7. A Délnyugati lakóterület települési környezetének javítása a jobb életminőség biztosítása érdekében
- V8. A Déli iparterület gazdasági potenciáljának erősítése és a környezeti fenntarthatóság fokozott érvényesítése

28. táblázat: ITS és a gazdasági program illeszkedése

Jövőkép	Gazdasági program	ITS
	Nyírbátor biztos gazdasági alapokon álló, hagyományait őrző, kulturális kisváros, Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye egyik jelentős decentruma. Megfelelő feltételeket kínál a betelepülni kívánó és a helyben működő vállalkozások számára, így hosszú távon biztosítani képes a helyi és környékbeli lakosság foglalkoztatását. A fenntarthatóság alapelvét szem előtt tartva a természeti és épített környezet minőségi javításával, valamint a nyújtott szolgáltatások fejlesztésével megfelel a lakosság és az ide látogató vendégek elvárásainak. Növekszik a lakosság életszínvonala, aminek köszönhetően biztosítottak a nyugodt, vidéki életre jellemző életkörülmények.	
Átfogó célok	Lakosságmegtartás, lakosságszám növelése Stabil, fejlett gazdaság, magas jövedelmi szint Lakosság életminőségének javítása (közbiztonság, egészségügy, aktív társadalmi élet) Kulturális élet, szabadidő aktív eltöltése, idegenforgalom fejlesztése és hagyományok megtartása, megteremtése	
Tematikus/Városrészi célok	Nyírbátor gazdaságának dinamizálása és diverzifikálása, a jövedelemtermelő képesség javítása érdekében szükséges, hogy a helyi vállalkozások munkahelymegtartó ereje megerősödjön, versenyképessége javuljon. Ez biztosítja a foglalkoztatási szint növelését, a gazdasági aktivitás emelését, valamint a megfelelő életminőség kialakítását. Ennek érdekében javítani kell az új vállalkozások	T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése V1. A Városközpont központi jellegű funkcióinak erősítése és vonzerejének növelése V3. Az Ipari Park és szolgáltatásainak fejlesztésével a tökevonzó képesség

	fogadásának feltételeit – intenzív önkormányzati befektetés-ösztönzési tevékenységgel kiegészítve. Az önkormányzatnak – szűk lehetőségei mellett – biztosítani kell a kkv-k számára a megfelelő vállalkozói környezetet többek között magas színvonalú infrastruktúra kialakításával, tanács-adással, együttműködések ösztönzésével. A helyi gazdaság munkaerő-szükségletének kielégítése, a munkanélküliség visszaszorítása, a külső befektetők letelepítése, a kkv-szektor megerősítése az oktatás, valamint az át- és továbbképzések rendszerének összehangolt fejlesztése nélkül nem érhető el. Ez csak illetékes szereplők szoros együttműködésével valósítható meg. A fejlesztések eredményeként korszerű tudásbázissal rendelkező, szakképzett munkaerő-piaci potenciál jön létre, amely segíti a gazdaság fejlődését és a helyi munkaerőpiac sajátos problémáinak hatékonyabb kezelését	javítása és a térség gazdasági potenciáljának megerősítése V4. A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából V6. A turisztikai övezet idegenforgalmi kínálatának bővítése és vonzerejének megerősítése a vendégek és a lakosság körében V8. A Déli iparterület gazdasági potenciáljának erősítése és a környezeti fenntarthatóság fokozott érvényesítése
	Nyírbátor célja az idegenforgalom területén a turisztikai és rekreációs piaci jelenlét erősítése az idegenforgalmi vonzerő növelésével, a kiszolgáló infrastruktúra, szolgáltatások (szállás-, vendéglátóhelyek) fejlesztésével a turisztikai marketingkommunikáció intenzív és differenciált megvalósításával, a turizmus helyi szervezeti rendszerének megújításával, idegenforgalmi hálózatok és egymásra épülő programcsomagok létrehozásával. A város célja az általa nyújtott köz- és közüzemi szolgáltatások hatékony szervezése, a szolgáltatások színvonalának és elérhetőségének javítása a szükséges infrastruktúra és humán erőforrás biztosításával,	T1-T5. tematikus célok V1-V8. városrészi célok

	reálisan meghatározott hatósági árak mellett.	
	Nyírbátor célja kiegyensúlyozott település-szerkezet és vonzó városi élettér kialakítása az épített környezet fejlesztése révén, valamint hatékony és jövedelemtermelő önkormányzati ingatlangazdálkodás kialakítása, ezzel párhuzamosan fejlesztési források megteremtése és gyarapítása.	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése V1-V8. városrészi célok
	Nyírbátor célja kiegyensúlyozott település-szerkezet és vonzó városi élettér kialakítása az épített környezet fejlesztése révén, valamint hatékony és jövedelemtermelő önkormányzati ingatlangazdálkodás kialakítása, ezzel párhuzamosan fejlesztési források megteremtése és gyarapítása.	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése V1-V8. városrészi célok
	A város célja a helyi identitás tudat, lokálpatrióta szemlélet elterjesztése, ezáltal a civil szervező-décek erősítése, ill. nagyobb fokú társadalmi integráció a kiegyensúlyozott fejlődés jegyében.	T2. A kulturális, idegenforgalmi és szabadidős vonzerő fejlesztése T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja V1-V8. városrészi célok
	A város célja a fenntartható fejlődés jegyében az épített környezet energiahatékonysági szempontú fejlesztése, továbbá az alternatív energiaforrások felhasználása az energiagazdálkodás szerkezetváltásának elősegítése érdekében a közintézmények és a lakófunkciójú épületek esetében. Mindezek mellett kiemelt cél a zöldfelületi rendszer átfogó megújítása, továbbá a szemléletformálás a fenntartható, a környezetet nem károsító fogyasztási minták elterjesztése érdekében.	T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése T4. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése V1-V8. városrészi célok

A települési környezetvédelmi programmal való összhang

Nyírbátor Város Önkormányzata 2005-ben készítette el Környezetvédelmi Programját. A Program jelentős része a természeti-környezeti állapot elemzését foglalja magában, egyértelmű célrendszere nincs – inkább konkrét feladatokat fogalmaz meg a város vezetése számára, így nehezen vehető össze az ITS stratégiai jellegű céljaival.

29. táblázat: ITS és a környezetvédelmi program illeszkedése

Környezetvédelmi programban foglalt feladatok	ITS céljai	
	kcsolódás (közvetett/közvetlen/nincs)	ellentmondás (van/nincs)
Felszíni és felszín alatti vízminőség védelem	közvetlen	nincs
Ivóvíz minőségének védelme	közvetlen	nincs
Föld- és talajvédelem	közvetlen	nincs
Őshonos haszonnövények termesztése	közvetlen	nincs
Emberi egészség védelme	közvetlen	nincs
Levegő állapotvédelem és - javítás	közvetlen	nincs
Porterhelés megakadályozása	közvetlen	nincs
Zajvédelem	közvetlen	nincs
Turisztikai vonzerő növelése, idegenforgalom fellendítése	közvetlen	nincs
Fenntartható fejlődés	közvetlen	nincs
Ökológiai folyosó biztosítása	közvetlen	nincs
Természetvédelem	közvetlen	nincs
Talaj- és vízszennyezés megszüntetése	közvetlen	nincs
Közterületek védelme, szilárd és folyékony hulladékok gyűjtése	közvetlen	nincs
A hulladék lerakó telep tájba illesztése	közvetlen	nincs
Szelektív gyűjtés teljes körű bevezetése, ill. települési szilárd hulladékgyűjtés fejlesztése	közvetlen	nincs
Lakosság tájékoztatása	közvetett	nincs
A táj- és természetvédő programok elősegítése	nincs	nincs
A helyi környezetállapot javításának jogi megalapozása	nincs	nincs
Kármentesítés	közvetett	nincs
A közlekedés megkönnyítése	közvetett	nincs

Az összevetés eredményeként kijelenthető, hogy az ITS célrendszere nincs ellentmondásban a Környezetvédelmi Programban foglaltakkal, és több esetben közvetlenül vagy közvetetten hozzájárul az abban foglaltak eléréséhez, teljesítéséhez. A Környezetvédelmi Program felülvizsgálata esedékes.

Helyi Esélyegyenlőségi Programmal való összhang

Nyírbátor Város Önkormányzata 2019-ben fogadta el a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (2019-2024), melyet 2021-ben felülvizsgált. (HEP). Ezek után Nyírbátor Város Képviselő-testületének 96/2025 (VII. 17.) önkormányzati határozatával került elfogadásra a 2023-2028-as időszakra vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Program második felülvizsgálata.

30. táblázat: ITS és a HEP illeszkedése

HEP Átfogó céljai érvényesíteni az alábbiakat	ITS Céljainak illeszkedése
az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,	Átfogó cél: Lakosságmegtartás, lakosságszám növelése Tematikus cél: T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása Városrészi cél: A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából
közzolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvé	Városrészi cél: A Vasútállomás környéki terület komplex rehabilitációja a közösségi és közlekedési funkciók megerősítése céljából Tematikus cél: T3.A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése
a diszkriminációmentességet,	Átfogó cél: Lakosság életminőségének javítása (közbiztonság, egészségügy, aktív társadalmi élet)
szegregációmentességet,	Tematikus cél: T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja Tematikus cél: T1. A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása
a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket - az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartók területi szerveivel .	Átfogó cél: Stabil, fejlett gazdaság, magas jövedelmi szint Tematikus cél: T3.A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése

6.2 Külső összefüggések – Esélyegyenlőségi csoportokra vonatkozó stratégiai dokumentumokkal való összhang

6.2.1 Nemzetközi, esélyegyenlőségi célcsoportokat célzó stratégiákhoz való illeszkedés

Az Európai Bizottság 2020-ban indította útjára az új roma stratégiát, amelyhez az érin-tett tagállamok nemzeti cselekvési terveket készítettek. Az új stratégia alapjai a romák sokszínűségének elfogadása, kultúrájuk és társadalmi részvétele-lük támogatása, a szegregáció teljes felszámolása, a szegénység tartós csökkentése. Az Európai Unió intézményeinek kutatásai, jelentései és az európai romajogi szervezetek együttesen azt szorgalmazzák, hogy a növekvő és rendszerszintű rasszizmus és cigányellenességgel szemben alakuljon ki konszenzus és hatékony fellépés a tagállamokban. Kutatások szerint is a cigányellenesség vált a társadalmi befogadás legnagyobb akadályává. Az Európai Bizottság külön programmal kívánja támogatni a pozitív narratívákat és a roma példaképeket előtérbe helyező, negatív sztereotípiák és összeesküvés-elméletek ellen fellépő kezdeményezéseket.

Az Európai Unió évtizedek óta támogatja a romák integrációját. A romák társadalmi befogadásának alapvető jog-forrásai az Európai Unióban a következők:

- az Európai Unió Alapjogi Chartája (2010(C 83)02),
- a Faji egyenlőségről szóló irányelv (RED – 2000(43)EC),
- a Tanács kerethatározata a rasszizmus és az idegengyűlölet elleni küzdelemről (2008(913)IB),
- az Egyenlő bánásmódról szóló irányelv (COM(2008) 426 végleges),
- a Szociális jogok európai pillére (COM(2017) 250 final).

Az Európai Bizottság Közleménye – „Egyenlőségközpontú Unió: a romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó uniós stratégiai keretrendszer” – 2020. évben került kiadásra, és a Bizottság által 2011-ben elfogadott nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszerének megerősítését tartalmazza.

31. táblázat: ITS és a Egyenlőségközpontú Unió stratégiai célrendszer illeszkedése

Egyenlőségközpontú Unió célkitűzése	Nyírbátor ITS célrendszerének illeszkedés-vizsgálata
1. A cigányellenesség és hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem és megelőzésük: A cél a roma embereket érő diszkrimináció és társadalmi elutasítás radikális csökkentése: a hátrányos megkülönböztetés felére, a roma szomszédsággal szembeni ellenérzés harmadára mérséklése 2030-ig.	Nyírbátor önkormányzata az esélyegyenlőségi program, a közösségi párbeszéd erősítése és az integrált városfejlesztési beavatkozások révén törekszik a diszkrimináció csökkentésére. A közösségi terek fejlesztése, a társadalmi együttélés javítását célzó programok és a szociális munkások jelenléte hozzájárul a társadalmi elfogadás erősítéséhez.
2. A szegénység és a társadalmi kirekesztés csökkentése a romák és az általános népesség	A város komplex szociális városrehabilitációs programokat valósít meg, amelyek a lakhatási

Egyenlőségközpontú Unió célkitűzése	Nyírbátor ITS célrendszerének illeszkedés-vizsgálata
közötti társadalmi-gazdasági különbségek enyhítése érdekében: A roma és nem roma népesség közötti szegénységi rés felére szűkítése, külön a gyermekek közt. Cél, hogy 2030-ra a romák többsége – felnőttek és gyermekek egyaránt – kikerüljön a szegénységből.	körülmények javítását, a szociális ellátások bővítését és a foglalkoztatás elősegítését egyaránt szolgálják. Kiemelt figyelmet kapnak a gyermekes családok és a szegregátumban élők életkörülményeinek javítása.
3. A részvétel előmozdítása a társadalmi szerepvállalás lehetővé tétele, együttműködés és bizalom révén: A roma civilek szélesebb bevonása az uniós és nemzeti monitoringfolyamatokba, a jogsérelmet bejelentő romák arányának duplázása, valamint a politikai és közéleti részvétel erősítése minden szinten.	Nyírbátor a helyi civil szervezetek, közösségek és érintett lakosok bevonásával valósítja meg fejlesztéseit. A lakossági fórumok, partnerségi egyeztetések és közösségi programok elősegítik a roma közösségek aktív részvételét és a bizalom erősítését az intézmények iránt.
4. A színvonalas, inkluzív többségi oktatáshoz való ténylegesen egyenlő hozzáférés javítása: A kisgyermekkori nevelésben való részvétel növelése, az iskolai szegregáció felére csökkentése, a felső középfokú végzettséghez jutás javítása, valamint a vezetékes vízhez való hozzáférés bővítése 2030-ig.	A város támogatja a korai gyermekkorra irányuló szolgáltatásokat (pl. Biztos Kezdet Gyerekház), a digitális eszközökhöz való hozzáférést és az oktatási esélyegyenlőséget. Az oktatási és szociális beavatkozások célja az iskolai lemorzsolódás csökkentése és az inkluzív nevelési környezet erősítése.
5. A színvonalas és fenntartható foglalkoztatáshoz való tényleges egyenlő hozzáférés növelése: A roma foglalkoztatási hátrány és a nemek közötti különbség felére csökkentése, a fizetett munkával rendelkezők arányának 60%-ra emelése, valamint a roma NEET-fiatalok arányának felére mérséklése.	Nyírbátor a közfoglalkoztatás átgondolt alkalmazásával, képzési és mentorprogramokkal, valamint helyi foglalkoztatási együttműködésekkel segíti a roma lakosság munkaerő-piaci integrációját, különös tekintettel a fiatalokra és az alacsony iskolai végzettségűekre.
6. A romák egészségének javítása és a színvonalas egészségügyi ellátáshoz és szociális szolgáltatásokhoz való tényleges, egyenlő hozzáférés javítása: A roma és nem roma népesség közötti várható élettartam-különbség felére csökkentése, egyenlőbb hozzáférés biztosítása az alap- és szakellátásokhoz, valamint a jobb egészségi állapot elérése 2030-ra.	A Szociális Szolgálat fejlesztése, a szociális munkások alkalmazása és az alapellátásokhoz való hozzáférés biztosítása hozzájárul az egészségi állapot javításához. A prevenció és az ellátórendszer megerősítése csökkenti az egészségi egyenlőtlenségeket.
7. A megfelelő deszegregált lakhatáshoz és alapvető szolgáltatásokhoz való tényleges, egyenlő hozzáférés növelése: A rossz lakáskörülmények és a túlszűfolttság különbségének jelentős mérséklése, vezetékes vízhez való hozzáférés 95%-ra növelése, valamint a szegregált lakhatási mintázatok csökkentése.	A szociális bérlakások felújítása, az infrastruktúra fejlesztése és a szegregátumból integrált környezetbe történő költözés támogatása révén Nyírbátor aktívan csökkenti a szegregált lakhatási mintázatokat és javítja az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Emellett a szegregátumokban lévő bérlakásokat felújítja, köztereket fejleszt (például a „Szociális célú városrehabilitáció Nyírbátorban” című, TOP_PLUSZ-1.2.2-21-SB1-2022-00003 azonosító számú projekt)

6.2.2 Hazai, esélyegyenlőségi célcsoportokat célzó stratégiákhoz való illeszkedés

Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia

Hazánkban a 2011-ben elfogadott, romapoliti-kai alapidokumentum, a **Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia. A Kormány 2025. június 23-án közzétett 1219/2025. (VI. 23.) Korm.határozatban döntött a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 végrehajtásának a 2025–2027. évekre szóló kormányzati intézkedési tervéről.**

32. táblázat: ITS és a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia beavatkozási területeinek illeszkedése

Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia beavatkozási területe	Nyírbátor ITS célrendszerének illeszkedés-vizsgálata
B.1. Születés és gyermekkor: A beavatkozási terület célja a gyermekek korai életéveiben jelentkező hátrányok megelőzése és csökkentése komplex, összehangolt szolgáltatások révén. Ennek része a rászoruló várandós anyák gondozásba vonása, a Biztos Kezdet Gyerekházak és „Jó kis hely” szolgáltatások bővítése, a járási gyermekprogramok és a bölcsődei kapacitások fejlesztése, valamint a gyermekvédelmi, szociális és pedagógiai rendszer humánerőforrásának erősítése. A stratégia kiemeli a különböző ágazatok közötti együttműködés, a jó gyakorlatok átvétele, a szolgáltatások mérhetősége, a lakhatási támogatások és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény elérésének javítása, továbbá a roma családok bevonása, a nevelőszülői utánpótlás ösztönzése és a gyermekbántalmazás elleni védelem megerősítése szükségességét.	Nyírbátorban működik védőnői hálózat, bölcsődék és óvodák, valamint Biztos Kezdet programokhoz kapcsolódó szolgáltatások. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmények elérhetők, de a roma családok bevonása és nevelőszülői utánpótlás további erősítést igényel. Javasolt a gyermekprogramok bővítése és a humánerőforrás kapacitásának növelése.
B.2. Köznevelési, szakképzési, felsőoktatási rendszer – óvodától egyetemig: A beavatkozási terület az oktatási rendszer esélyteremtő szerepének megerősítésére irányul az óvodától a felsőoktatásig. Fókuszában áll a hátrányos és roma tanulók támogatása, az egyéni életutakat segítő pedagógiai és szociális beavatkozások erősítése, a pedagógushiány kezelése és a szakemberek utánpótlása. A beavatkozási terület fontos eleme a korai iskolaelhagyás csökkentése, amelyet többek között az orientációs évfolyam, a műhelyiskolai programok és a szakképzési rendszer új eszközei támogatnak. Ezek célja, hogy a lemorzsolódással veszélyeztetett fiatalok számára olyan rugalmas, gyakorlatorientált tanulási utakat biztosítsanak, amelyek megerősítik alapkészségeiket és növelik a munkaerőpiaci beilleszkedés esélyét. A stratégia kiemelt iránya továbbá a tehetségazonosítás és tehetséggondozás fejlesztése, különösen a halmozottan hátrányos helyzetű és a kétkezi mesterségeket tanuló fiatalok körében, egyéni	A városban elérhető általános iskolák és középiskolák támogatják a hátrányos helyzetű tanulókat, működik tehetséggondozás és közösségi tanulóterek. A lemorzsolódás csökkentése érdekében további rugalmas tanulási utak és gyakorlatorientált képzések bővítése szükséges, különösen a halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok számára.

fejlesztési utakra építve. A formális rendszeren túl fontos a nem-formális és informális tanulási lehetőségekhez való hozzáférés bővítése, beleértve a közösségi tanulótereket, kulturális és művészeti programokat, digitális tanulási környezeteket és civil szervezetek képzéseit. E beavatkozások célja a tanulás iránti motiváció fenntartása, a kulcskompetenciák fejlesztése és a társadalmi integráció támogatása azoknál a fiataloknál, akik számára a hagyományos iskolai keretek nem biztosítanak elegendő sikerélményt vagy esélyt.	
B.3. Ifjúsági ügyek, gyermekvállalás, családalapítás, életmód: A beavatkozási terület célja a fiatalok társadalmi integrációjának erősítése a lemorzsolódás csökkentésével, a NEET fiatalok bevonásával és a vállalkozóvá válás támogatásával. Fontos az ifjúsági jogok érvényesítése, a civil párbeszéd és közösségfejlesztés erősítése. Kiemelt irány a droghasználat és dohányzás visszaszorítása, a prevenció és addiktológiai ellátás fejlesztése, valamint az egészséges életmód és sportolási lehetőségek bővítése. A gyermekvállalást lakhatási, munkaerőpiaci és felvilágosító programok segítik, míg a bűnmegelőzés területén a fiatalok védelme, a kapcsolati erőszak csökkentése és a szegénységben élők reintegrációja kap hangsúlyt.	Nyírbátorban elérhetők helyi civil és ifjúsági programok, sport- és szabadidős lehetőségek, valamint család- és gyermekvállalást támogató lakhatási és munkaerőpiaci kezdeményezések. Az egészséges életmód, prevenció és droghasználat visszaszorítása terén fejlesztések lehetségesek, például ifjúsági mentori programokkal és egészségügyi edukációval.
B.4. Foglalkoztatás, munkavállalás, felnőttképzés, szociális gazdaság: A beavatkozási terület célja a hátrányos helyzetű – köztük roma – emberek foglalkoztatási esélyeinek növelése a helyi gazdasági környezet erősítésével, az elsődleges munkaerőpiacra való belépést ösztönző támogatásokkal és az alapkompenciákat fejlesztő képzésekkel. Kiemelt a nőkre irányuló foglalkoztatásba ágyazott képzés, a mentorálás, a közfoglalkoztatásból történő reintegráció és a minőségbiztosított felnőttképzés fejlesztése. Fontos továbbá a mobil szolgáltatások, a szociális gazdaság és társadalmi vállalkozások erősítése, a piaci igényekhez igazodó programtervezés, a háztáji gazdálkodás támogatása, valamint a diszkrimináció csökkentése és a munkáltatók társadalmi felelősségvállalásának növelése.	A helyi munkaerőpiac részben kínál képzési és foglalkoztatási lehetőségeket, közfoglalkoztatási programok elérhetők. A nők, roma közösségek és hátrányos helyzetűek munkaerőpiaci integrációja további mentorálást és képzést igényel. Támogatandó a szociális gazdaság és helyi társadalmi vállalkozások fejlesztése, valamint az alapkompenciákat fejlesztő programok bővítése.
B.5. Területi egyenlőtlenségek, településfejlesztés – lakhatási- és energiaszegénység – környezettudatosság, környezetvédelem: A területi egyenlőtlenségek mérséklését a FETE és más komplex fejlesztések folytatása, a megyei programok rendszerszerű fenntartása és a hiányzó közszolgáltatások pótlása szolgálja. A humán erőforrás-hiány kezelése, mobil szolgáltatások és digitális támogatások javítják a hozzáférést. A lakhatási és energiaszegénység csökkentése rugalmas deszegregációs beavatkozásokkal, komfortnöveléssel, energiahatékonysági fejlesztésekkel, lakhatási mobilitással és közlekedési elérhetőséggel történik. A környezetvédelemben a zöld	Nyírbátorban folynak lakás- és infrastrukturális fejlesztések a hátrányos helyzetűek részére. Energiatakarékos lakásprogramok és mobil szolgáltatások bevezetése folyamatban van. A környezetvédelmi nevelés és zöld területek fejlesztése erősíthető, különösen a szegregátumokban és iskolai programokon keresztül.

gazdasági foglalkoztatás, a szegregátumok környezetének javítása és a fenntarthatóság oktatási integrációja kap hangsúlyt.	
B.6. Testi-lelki egészség, egészségügyi ellátás: A beavatkozások célja a hátrányos helyzetűek – különösen a roma közösségek – egészségi állapotának javítása és az ellátásokhoz való hozzáférés erősítése. Fókusz az alapellátás kapacitás- és kompetenciafejlesztésén, a praxisközösségek és védőnői hálózat megerősítésén, a gyermekorvosi ellátás biztosításán. Támogatott az egészségmagatartás javítása, prevenció programok, digitális megoldások, mobil szűrések, EFI és LEK fejlesztések. Prioritás a tudatos családtervezés, a helyi segítők bevonása, valamint az egészségügyben megvalósuló, romákat érintő képzési és foglalkoztatási programok.	Alapellátás biztosított, védőnői szolgálat és gyermekorvosi ellátás működik. Fejlesztendő a prevenció programok, mobil szűrések és egészségmagatartást támogató edukáció, valamint a romákat érintő egészségügyi képzések bővítése.
B.7. Roma identitás, közösségépítés, szemléletformálás, jogérvényesítés: A beavatkozások célja a roma közösségek társadalmi befogadásának erősítése a szolgáltatások mainstreamingjével, a humán szakemberek érzékenyítésével és a közösségi konfliktusok csökkentésével. Kiindulópont a roma kultúra, történelem és pozitív példák láthatóbbá tétele, valamint a társadalmi együttélés és jogtudatosság fejlesztése, különös tekintettel a roma nőkre. Hangsúlyos a kulturális javakhoz való egyenlő hozzáférés, a közösségi terek fejlesztése, a civil aktivitás támogatása, a nemzetiségi nevelés és nyelvmegőrzés erősítése, továbbá a helyi identitást és társadalmi kohéziót támogató programok ösztönzése.	Nyírbátorban működnek civil szervezetek és kulturális programok a roma közösségek számára, de a közösségi terek fejlesztése, jogtudatosság és identitásépítő programok terén további bővítés szükséges. A roma nők támogatása és érzékenyítő programok megerősítése szintén javasolt.

„Legyen jobb a gyermekeknek!”

A „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégia a gyermekek életkörülményeinek és esélyeinek javítását tűzte ki célul Magyarországon 2007 és 2032 között. A stratégia átfogó szemléletet alkalmaz, kiemelve a gyermekek korai életéveiben jelentkező hátrányok mérséklését, a családok és a közösségek támogatását, valamint a gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatási szolgáltatások integrált fejlesztését. Fontos célkitűzései közé tartozik a rászoruló gyermekekhez való egyenlő hozzáférés biztosítása, a hátrányos helyzetű és roma gyermekek bevonása, a gyermekbántalmazás megelőzése, valamint a nevelőszülői és családi ellátórendszer erősítése. A stratégia hangsúlyt fektet az ágazatok közötti együttműködésre, a szolgáltatások minőségének és mérhetőségének javítására, valamint a gyermekek testi, lelki és szociális jólétének hosszú távú biztosítására.

33. táblázat: ITS és a „Legyen jobb a gyermekeknek!” célkitűzéseinek illeszkedése

„Legyen jobb a gyermekeknek!” célkitűzései	Nyírbátor ITS célrendszerének illeszkedés-vizsgálata
1. Foglalkoztatás, munkaerő-piaci helyzet javítása: A stratégia a gyermekes családok szegénységi kockázatának mérséklését a foglalkoztatás bővítésével kívánja elérni, különösen az alacsony végzettségű szülők	Nyírbátorban működnek helyi munkaerő-piaci programok, közfoglalkoztatási lehetőségek, és a helyi szociális szolgáltatások támogatják a

„Legyen jobb a gyermekeknek!” célkitűzései	Nyírbátor ITS célrendszerének illeszkedés-vizsgálata
munkaerő-piaci bevonásával. Kiemelt cél a foglalkoztatott nélküli, illetve egyszülős háztartások arányának csökkentése, a rugalmas és atipikus munkavégzési formák (távmunka, részmunkaidő) elterjesztése, valamint a gyermekvállalást támogató szociális biztonság erősítése. A munkába állást elősegítő, hozzáférhető napközbeni ellátások fejlesztése szintén meghatározó.	munkába állást. A rugalmas, atipikus munkavégzés elterjedtsége alacsony, további ösztönzés szükséges, különösen az alacsony végzettségű szülők és egyszülős családok számára.
2. A gyermekes családok anyagi helyzetének javítását szolgáló ellátások: A stratégia a gyermekszegénység csökkentésének egyik legfontosabb eszközeként az univerzális családi pótlék megerősítését határozza meg, különös hangsúllyal a nagycsaládosok és az egyszülős háztartások támogatására. A pénzügyi ellátások reálértékének megőrzése, differenciáltabbá tétele és a fokozott kockázatú csoportok kiemelt segítése mellett kulcsfontosságú a természetbeni juttatások – például étkezés, tankönyv, lakhatási támogatás – erősítése. A mélyszegénység mérséklése integrált pénzügyi, természetbeni és szolgáltatási eszközökkel történik, a célzás hatékonyságának javítása és az extrém nélkülözés felszámolása érdekében.	A családi pótlék és egyéb pénzügyi ellátások elérhetők, különösen a nagycsaládosok és egyszülős háztartások számára. A természetbeni juttatások, mint étkeztetés, tankönyv- és lakhatási támogatás részben biztosítottak, de a kockázati csoportok célzott támogatása fejleszthető, és az extrém nélkülözés felszámolására további programok szükségesek.
3. Lakás, lakhatás feltételeinek, minőségének, biztonságának javítása: A stratégia a lakhatás minőségének javítását a gyermekek jólétének egyik legfontosabb feltételeként azonosítja. A szegénységben élő családok gyakran túlszűkelt, komfort nélküli vagy bizonytalan jogi helyzetű lakásokban élnek, ami súlyosan rontja a gyermekek életkilátásait és növeli a társadalmi egyenlőtlenségeket. A cél a biztonságos, szolgáltatásokhoz jól kapcsolódó, szegregációmentes lakókörnyezet megteremtése, a lakhatási költségek és jövedelmek közötti szakadék csökkentése, valamint egy igazságos, fenntartható támogatási rendszer kialakítása. A szükséges beavatkozások közé tartozik a lakásállomány minőségi javítása, a szociális bérlakásszektor bővítése, a lakásvesztés megelőzésének megerősítése és a közüzemi szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása.	Nyírbátorban zajlanak lakás- és infrastrukturális fejlesztések, szociális bérlakások elérhetők, de a komfort nélküli vagy zsúfolt lakások aránya még jelen van. Javasolt a szegregációmentes lakókörnyezet, energiahatékonysági fejlesztések és a lakhatási mobilitás ösztönzése.
4. A képességek kibontakoztatását, a sikeres iskolai pályafutást segítő intézmények és szolgáltatások, a szegregáció csökkentése: A stratégia a gyermekek képességeinek kibontakoztatását és az oktatási egyenlőtlenségek mérséklését a gyermekszegénység megtörésének alapfeltételeként határozza meg. Bár Magyarország jól kiépített intézményrendszerrel rendelkezik, a hátrányos helyzetű gyermekek gyakran éppen a minőségi szolgáltatásokból szorulnak ki, vagy	A városban elérhetők óvodák, általános és középiskolák, valamint tehetséggondozó programok. A hátrányos helyzetű gyermekek számára a minőségi hozzáférés és a szegregáció csökkentése még fejlesztést igényel, különösen a rugalmas, gyakorlatorientált oktatási programok terén

„Legyen jobb a gyermekeknek!” célkitűzései	Nyírbátor ITS célrendszerének illeszkedés-vizsgálata
alacsony színvonalú intézményekbe kerülnek. A beavatkozások fókusza a szegregáció felszámolása, a méltányos hozzáférés biztosítása, a szolgáltatások színvonalának emelése és az intézmények közötti együttműködés erősítése.	
5. A gyermekes családokat célzó személyes szolgáltatások és szakellátások fejlesztése: A stratégia a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások minőségi és hozzáférési hiányosságait tekinti a gyermekszegénység mérséklésének egyik legkritikusabb akadályának. Bár a jogi keretek adottak, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatások lefedettsége települési szinten egyenetlen, különösen a szegény régiókban hiányos. A szolgáltatások jelentős része nem éri el a minimális szakmai színvonalat, a tervezés gyakran nem alapul helyi szükségletfelmérésen, és gyenge a szolgáltatók közötti együttműködés. A legszegényebb gyermekek sokszor alacsony minőségű ellátást kapnak, amelyet tovább ront a szakemberek eltérő szemlélete, az előítéletek jelenléte és a szakmai kompetenciák hiánya. A stratégia célja a szakmai standardok bevezetése, a dolgozók képzésének megújítása, a területi különbségek csökkentése és minden alapszolgáltatás országos kiépítése.	Védőnői hálózat, gyermekjóléti szolgálat és családsegítő központ működik. A szolgáltatások lefedettsége és szakmai színvonala helyenként eltérő, a legszegényebb családokhoz való elérés javítandó. Javasolt a szakmai standardok bevezetése és a szolgáltatók közötti együttműködés erősítése.
6. Egészségesebb gyermekkor biztosítása: A stratégia kiemeli, hogy a szegénység és az egészségi állapot szorosan összefügg: a rosszabb társadalmi helyzetű családok gyermekei gyakrabban születnek alacsony súllyal, nagyobb arányban koraszülöttek, és körükben magasabb a csecsemőhalandóság. A lakáskörülmények, a táplálkozás minősége és az egészségügyi szolgáltatásokhoz való korlátozott hozzáférés tovább mélyíti az egyenlőtlenségeket. Különösen sújtottak a hátrányos helyzetű és marginális csoportok, amelyek még a rendelkezésre álló ellátásokhoz sem jutnak el. A stratégia prioritása, hogy minden gyermek számára elérhető legyen az egészségügyi alap- és szakellátás, valamint a családok megfelelő információhoz jussanak a szolgáltatási rendszerről. Kiemelt célcsoport a 0–3 éves korosztály, amelyben a korai életfeltételek meghatározzák a hosszú távú fizikai és mentális fejlődést.	Alapellátás biztosított, gyermekorvosi és védőnői szolgálat működik. A prevenciós programok, korai életévek támogatása és a hátrányos helyzetű családok egészségügyi edukációja fejleszthető. Különösen a 0–3 éves korosztály körében szükséges a hozzáférés és a családok tájékoztatása.

6.3 Belső összefüggések

6.3.1 A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata

Jelen fejezet célja, hogy bemutassa, hogy a stratégiában meghatározott célok mely városi és városrészi problémákra és adottságokra reagálnak – elősegítve azok mérséklődését, illetve kiaknázását. Az alábbi táblázat igazolja, hogy az Integrált Településfejlesztési Stratégiában kitűzött célok a Megalapozó vizsgálat helyzetértékelésében azonosított problémák megoldására, a gyengeségek megszüntetésére, illetve az adottságok és lehetőségek kihasználására, az erősségek továbbfejlesztésére irányulnak.

6.3.2 A célok logikai összefüggései

A tematikus és a területi célok koherens rendszerben, egymást erősítve járulnak hozzá a stratégia célrendszerének megvalósításához és a jövőkép eléréséhez. A célrendszer térbeli hatásmechanizmusának feltárásával lehetővé válik a kedvező folyamatok felerősítése, illetve az esetleges negatív hatások megelőzése is.

A versenyképes gazdaság feltételeinek javítása célkitűzéshez kapcsolódó beavatkozásokat fizikailag elsősorban az ipari-gazdasági funkciójú területeken kell megvalósítani, ami egyfelől hozzájárulhat újabb vállalkozások betelepüléséhez – javítva a település egészének munkaerő-piaci mutatóit, másfelől jelentős belső mobilitást, járulékosan pedig környezetszennyezést generál a forgalmasabb utak mentén más városrészekben is. A gazdasági területek fejlesztése esetében figyelmet kell fordítani arra, hogy minimalizálni lehessen más funkciókat – elkerülendő az esetleges konfliktusokat.

A kulturális és idegenforgalmi vonzerő fejlesztése mindenekelőtt a turisztikai városrészeire és a belvárosra koncentrálódik, itt várható a vendégfogadás feltételeit javító a szállás- és vendéglátóhelyek magántőkéből megvalósuló fejlesztése is.

A települési környezet és infrastruktúra fejlesztésének hatása – különböző módon és eltérő mértékben – a város teljes területére kiterjed: jelenthet komplex városrehabilitációs beavatkozásokat vagy csak pontszerű/vonalas fejlesztéseket is.

Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése szintén érintheti az egész várost, hiszen magában foglalja középületek és lakások energetikai szempontú átalakítását, erőművek létrehozását, valamint az ipari övezetek alternatív energiaforrásokkal való ellátását is.

A szociális jellegű tematikus cél elsősorban a szegregátumhoz kapcsolódik, illetve közvetett módon érinthet más városrészeket is, ha ott a hátrányos helyzetű lakosság által is igénybe vett szolgáltatásfejlesztés történik. A szegregátumban tervezett komplex program végrehajtásával a környező területek is felértékelődnek.

A belvárosban végrehajtott beavatkozások közvetlen és közvetett módon minden városrész esetében kedvező gazdasági-társadalmi folyamatokat indíthatnak el. A fejlesztéseket úgy kell végrehajtani, hogy hosszú távon egy egységes, nagy kiterjedésű városközponti terület jöjjön létre.

A lakóövezeti fejlesztések – a közmű- és közszolgáltatási beavatkozások kivételével – többnyire természetes ingatlanpiaci folyamatok eredményeként fognak végbe menni.

Mivel a fejlesztések hosszú távon a város teljes területét érintik, ezért a célok teljesülése nem idézi elő sem hátrányos helyzetű lakosságot tömörítő szegregátumok kialakulását, sem zárványok közbeékelődését.

6.3.3 A stratégia megvalósíthatósága

A stratégia megvalósíthatósága számos külső és belső tényezőtől függ; ezek egy részét az önkormányzat közvetlenül biztosíthatja vagy jelentős befolyása van rá, míg számos tényező az önkormányzat tevékenységétől részben vagy egészben független adottságként jelentkezik. A legtöbb ilyen feltétellel kapcsolatban kockázatokat is azonosíthatunk, amelyeket részletesen a „A stratégia megvalósításának főbb kockázata” fejezet mutat be.

A megvalósítást befolyásoló legfontosabb tényezők az alábbiak:

Partnerségi viszonyok: a megvalósítás alapfeltétele, hogy a város az összes érdekelt fél támogatását élvezze, és mind saját polgáraival, mind pedig a járási, vármegyei és központi kormányzati partnereivel kölcsönös előnyökön nyugvó, a problémák megoldására koncentrálnó, kreatív párbeszédet folytasson. A partnerség kiépítése már a tervezés során megkezdődik, és a végrehajtás során a különböző ágazati partnerek bevonásával teljesebbé válik.

Felelős vezetés: a stratégia megvalósításához – tekintettel a döntéshozói és operatív feladatok számosságára – felelős és aktív városvezetésre, valamint jól képzett, tájékozott operatív munkatársakra van szükség. A megfelelő szervezet és személyi állomány a biztosítéka annak, hogy a szükséges döntések időben és az elvárt tartalommal megszülessenek, majd a döntések alapján az operatív végrehajtó szervezet világos hatáskörökkel dolgozzon a megvalósításon.

Nyomkövetés, rugalmas tervezés: a változó társadalmi-gazdasági körülményekhez történő rugalmas alkalmazkodás követelménye szükségessé teszi a stratégia megvalósításának folyamatos nyomkövetését, illetve felülvizsgálatát. A monitoring és kontrolling rendszer működtetése lehetővé teszi a végrehajtás ellenőrzését, az akadályozó tényezők azonosítását és megfelelő intézkedések meghozatalát.

Pénzügyi tervezés, pénzügyi források: a megvalósítás alapvető feltétele a pénzügyi források megfelelő időben történő rendelkezésre állása. Míg az előkészítés feladatai során ezek elsősorban önkormányzati források, addig a megvalósítás – tekintettel a korlátozott belső anyagi lehetőségekre – elsősorban külső forrásokra támaszkodhat.

6.3.4 A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

Az ITS-ben azonosított beavatkozások köre úgy lett meghatározva, hogy azok minél nagyobb mértékben és integrált módon reagáljanak a helyzetelemzésben feltárt problémákra, hiányosságokra, egyértelműen hozzájáruljanak a települési szintű és a magasabb rangú (vármegyei, országos, EU-s) célkitűzések eléréséhez, integrált szemléletűek legyenek és kölcsönhatásuk pozitív eredményt mutasson – ezek kerülnek bemutatásra az alábbiakban.

Az Ipari Park területén és környezetében – egyedi projektekként vagy integráltan – végrehajtott gazdasági célú infrastrukturális fejlesztések lehetőséget teremtenek a munkahelyteremtésre és a munkahelyek jobb elérhetőségére. Ezek kedvező foglalkoztatási hatását egyértelműen felerősítik a közvetlenül vagy közvetetten kapcsolódó gazdasági projektek (pl. Foglalkoztatási Paktum, foglalkoztatást segítő kiegészítő programok, kkv-k támogatása, városmarketing). A foglalkoztathatóságot nagymértékben javítják a 0-3 éves korú gyermekek nappali elhelyezését biztosító intézmények tervezett létrehozása, melyek befogadóképessége évről évre nő (beruházással). Amennyiben a város dinamikus gazdasági fejlődése tovább folytatódik, az a hátrányos helyzetű lakosság nagyobb mértékű foglalkoztatását is előidézhetheti – így indirekt kapcsolat mutatható ki a szociális városrehabilitáció felzárkóztatásra irányuló tevékenységeivel is.

A turisztikai jellegű projektek (legyen szó akár attrakció-, akár szolgáltatásfejlesztésről) egyértelműen kiegészítik egymást, mivel az idegenforgalmi vonzerő hosszú távon és nemzetközileg csak akkor erősíthető, ha széleskörű turisztikai kínálat és szolgáltatások állnak a vendégek rendelkezésére. Ezek a helyi lakosság számára is elérhetőek, ami közvetetten hozzájárul a helyi identitástudat erősödéséhez is. A tervezett közlekedési fejlesztések a legtöbb projekt esetében hozzájárulnak a hatásosság növeléséhez – például:

- az elkerülő út kialakítása csökkenti a városközponton átmenő forgalmat, növelve belváros vonzerejét;
- az autópályához vezető út felújítása javítja a város külső megközelíthetőségét, így eredményesebbé teheti a munkahelyteremtésre irányuló beavatkozásokat;
- az önkormányzati (legfőképp családi övezetek) mellékutak felújítása hozzájárul a lakosság életminőségének javításához, lakosságmegtartáshoz.
- az intermodális közlekedési csomópont létrehozásával egyrészt felértékelődnek a környező területek (így a szociális városrehabilitációval érintett Északi lakóterület is), másrészt a város által nyújtott szolgáltatások – köztük a létrehozni vagy megújítani kívánt funkciók – elérhetősége javul, harmadrészt a közösségi közlekedés nagyobb arányú igénybevételével csökken a közúthálózat forgalomterhelése, ami élhetőbbé teszi a várost és azon belül a városközpontot.

Az energetikai fejlesztések közül elsősorban az Ipari Park területén megvalósuló projektnek van kedvező hatása – főként a többi munkahely-teremtési és befektetés-ösztönzési tevékenységre, valamint a közintézmények energetikai korszerűsítéseknek.

A helyi identitás erősítésére irányuló beavatkozások közvetett módon szinte az összes többi projektre hatással vannak, hiszen a népességmegtartó erő növelésével egyaránt biztosítható a város által nyújtott szolgáltatások iránti kereslet és a gazdasági szereplők számára rendelkezésre álló munkaerő-kínálat, de ugyanígy kedvező tendenciák indulhatnak el a társadalmi kohézió szempontjából is, ami a szociális városrehabilitáció esetében is fontos célkitűzés.

A fentiek értelmében **a tervezett beavatkozások közötti szinergikus hatásmechanizmus egyértelműen igazolható**, negatív hatások vagy gátló kapcsolatok nem prognosztizálhatók.

A városrészi célok kölcsönhatása egyértelműen pozitív, a városrészek funkcióinak tervezett területi megoszlása illeszkedik az ott mutatkozó igényekhez:

- A lakótelepek fejlesztésével, önkormányzati bérlakások bővítésével megelőzhető az elvándorlás és növelhető a lakosságszám.
- A városrészközponti területek megerősítésével, illetve kialakításával bizonyos funkciók ellátása eloszlik, így nem csak a belvárost terheli.
- A külterületi fejlesztések (pl. ipari területek bővítése, fejlesztése) kedvező hatását a vállalkozások mellett a lakosok is érzékelik. (pl. több munkahely)
- A fejlesztések a lakosság minden tagját egyenlően érintik, ezért a hátrányos helyzetű lakosságot tekintve a szegregáció gyengülhet, a szegregációs terület csökkenhet hosszú távon.

7 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

Az ITS megvalósítása és megvalósíthatósága szempontjából fontos, hogy azonosítsa azokat a kockázatokat, amelyek esetleges bekövetkezése a stratégia céljainak elérését veszélyezteti. Az egyes konkrét beavatkozások, projektek megvalósítását veszélyeztető kockázatokat az adott fejlesztések kapcsán kell meghatározni és kezelni.

Jelen fejezet a stratégiai szintű kockázatok bemutatása mellett megbecsüli a bekövetkezés valószínűségét és hatásának mértékét, valamint minden egyes kockázat esetében meghatározza a kockázatkezelési intézkedéseket is. A kockázatok több szempont alapján csoportosíthatók:

- attól függően, hogy az adott kockázat bekövetkezése, illetve megelőzése önkormányzati hatáskörbe tartozik-e, elkülöníthetők belső és külső kockázatok;
- a stratégiaalkotás és -megvalósítás fázisait tekintve három típusú kockázat különböztethető meg:
 - **tervezéshez kapcsolódó kockázatok:** a legfontosabb kockázatot a stratégiaalkotás szempontjából a tervezési környezet folyamatos változása jelenti; a kockázat kiküszöbölése érdekében folyamatos egyeztetések, szakértői konzultációk valósultak meg, a városi projektportfólió a helyi igények és szükségletek, valamint az EU-célkitűzések és a hazai operatív programok által kijelölt lehetőségek figyelembevételével került kialakításra;
 - **megvalósításhoz kapcsolódó kockázatok:** a legfőbb nehézséget a tervezett projektek végrehajtásával kapcsolatos műszaki és pénzügyi problémák okozhatják, amelyek megfelelő előkészítési tevékenységgel jelentősen csökkenthetők;
 - **fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok:** a tervezés és megvalósítás mellett kiemelt figyelmet kell fordítani az elért eredmények fenntartásának módjára és szervezeti hátterére;
- a kockázatok különböző területeken jelentkezhetnek – felmerülhetnek pénzügyi, gazdasági, jogi, intézményi, műszaki vagy társadalmi nehézségek, amelyek akadályozhatják a stratégia céljainak elérését.

34. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja (kockázat és eszközök összekapcsolása)
Kedvezőtlen makrogazdasági folyamatok	közepes	jelentős	Alternatív megoldások és eszközök alkalmazása a város fejlődése érdekében Intenzív befektetés-ösztönzés
Versenytársak nagymértékű megerősödése	alacsony	közepes	Potenciális versenytársak tervezett fejlesztéseinek nyomonkövetése Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében Hatékony lobbitevékenység A város komparatív versenyelőnyeinek azonosítása és kiaknázása Egyedi arculat kialakítása
Állami hatáskörbe tartozó fejlesztések elmaradása, jelentős csúszása	közepes	magas	Alternatív megoldások és eszközök alkalmazása a város fejlődése érdekében Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében Hatékony lobbitevékenység

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja (kockázat és eszközök összekapcsolása)
Növekvő különbségek és részleges ellenérdekek esetleges felmerülése a járásközpont és a járás többi települése között	alacsony	közepes	Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében (részletesen a 8.3 fejezetben)
A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányú változása	magas	jelentős	A jogszabályi változások folyamatos figyelemmel kísérése Rugalmas, gyors reagálás a megváltozó jogszabályi körülményekhez
Közbeszerzési eljárások elhúzódnása, sikertelensége	közepes	közepes	Az eljárásrend szigorú betartása minden érintett részéről A közbeszerzési dokumentumok megfelelő szakmai előkészítettségének biztosítása Közbeszerzési szakértő alkalmazása
Hatósági dokumentumok hiánya, késése	közepes	közepes	A hatsági dokumentumok ügyintézési időkereteinek figyelembe vétele Esetleges késésre, csúszásra előre felkészülés már az előkészítés során
Saját forrás előteremtésének nehézségei	közepes	jelentős	Alternatív forráslehetőségek felkutatása
Hazai és európai uniós fejlesztési források elmaradása	alacsony / közepes	jelentős	A forrás lehívás késedelmére való felkészülés Folyamatos egyeztetés a forrást biztosító szervezetekkel
A fejlesztések megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket	közepes	közepes	Részletes projekttervek, átgondolt műszaki tervek, költségvetések készítése Tartalékkeret meghatározása
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya	alacsony	közepes	Megfelelő szakmai háttér biztosítása
Előre nem látható műszaki problémák	magas	jelentős	Részletes tanulmánytervek készítése, alapos helyzetfelmérés
Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés	alacsony	közepes	A tervezők és kivitelezők kiválasztása során kiemelt figyelem fordítása a szakmai alkalmasság, megfelelő referenciák meglétére
Többletmunka felmerülése	közepes	közepes	Esetleges többletmunkára felkészülés már az előkészítés során
Kivitelezés csúszása	közepes	közepes	Reális ütemterv összeállítása Kötbér alkalmazása
Az indikátorok teljesítése nem lehetséges	alacsony	jelentős	Teljesíthető és mérhető indikátorok meghatározása
A fejlesztési programokhoz szükséges befektetők, partnerek hiánya	közepes	közepes	Megfelelő marketing és promóciós tevékenységek, a befektetési lehetőségek kapcsán
Lakossági ellenállás, negatív közvélemény	közepes	közepes	Magas szintű partnerség biztosítása a tervezés, a megvalósítás és a fenntartás során egyaránt Folyamatos kommunikáció a lakossággal, helyi fórumok szervezése
Az érintett létesítmények fenntartási költségei emelkedése	közepes	közepes	Korszerű, hatékony technológiák alkalmazása Költség-haszon elemzés előzetes elvégzése
A megújított vagy új zöldfelületek gyors degradációja	alacsony	alacsony	A városi klímát jól tűrő, honos növényfajok megfelelő időben történő betelepítése Fenntartási költségek biztosítása

Az alábbi táblázat azt mutatja, hogy a kockázat bekövetkezése esetén az egyes célok milyen módon érintettek.

35. táblázat: A célok érintettsége a kockázatok által

Kockázat megnevezése	T1 (gazdaság)	T2 (turizmus)	T3 (infrastruktúra)	T4 (energia)	T5 (felzárkóztatás)
Kedvezőtlen makrogazdasági folyamatok					
Versenytársak nagymértékű megerősödése					
Állami hatáskörbe tartozó fejlesztések elmaradása, jelentős csúszása					
Növekvő különbségek és részleges ellenérdekek esetleges felmerülése a járásközpont és a járás többi települése között					
A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányú változása					
Közbeszerzési eljárások elhúzódása, sikertelensége					
Hatósági dokumentumok hiánya, késése					
Saját forrás előteremtésének nehézségei					
Hazai és európai uniós fejlesztési források elmaradása					
A fejlesztések megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket					
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya					
Előre nem látható műszaki problémák					
Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés					
Többletmunka felmerülése					
Kivitelezés csúszása					
Az indikátorok teljesítése nem lehetséges					
A fejlesztési programokhoz					

Kockázat megnevezése	T1 (gazdaság)	T2 (turizmus)	T3 (infrastruktúra)	T4 (energia)	T5 (felzárkóztatás)
szükséges befektetők, partnerek hiánya					
Lakossági ellenállás, negatív közvélemény					
Az érintett létesítmények fenntartási költségei emelkedése					
A megújított vagy új zöldfelületek gyors degradációja					

	Erős érintettség
	Közepes érintettség
	Gyenge érintettség

8 A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

8.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

8.1.1 Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet

A stratégia céljainak elérését biztosító fejlesztéseket alapvetően meghatározza azok környezete, amely esetében a természeti és infrastrukturális környezet mellett meghatározó szerepet tölt be a helyi önkormányzat és annak szabályozási gyakorlata. A pénzügyi erőforrások tudatos felhasználásából származó vélelmezett hatásokat sokszorosan felülmúlhatja az önkormányzat a hatáskörébe rendelt szabályozási eszközök tudatos alkalmazásával, ám ennek ellenkezője is igaz: a megfelelő és támogató szabályozás hiánya ellehetetleníti, megghiúsíthatja a pénzügyi eszközökre alapozott fejlesztéseket.

Ezért a stratégia sikeres megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzat konzisztens és kiszámítható jogalkotói és jogalkalmazói magatartása, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítása és fenntartása, legyen szó akár milliárdos befektetésekről, akár a szociális segély igénybevételéről. A helyi gazdaságpolitika céljait világosan meg kell fogalmazni, meg kell határozni a célok megvalósításához szükséges támogató jogi, szabályozási lépéseket, és tudatosan végre is kell hajtani azokat.

Az önkormányzatnak a helyi gazdaság szabályozásában, valamint a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartása **csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát**.

Különösen fontos továbbá **az építési szabályok meghatározása és a területhasználat korlátainak felállítása** úgy, hogy az megfelelő rugalmassággal módosítható lehessen, amennyiben befektetői igény jelentkezik – természetesen a helyi lakosok érdekeinek maximális érvényesítése mellett. A befektetői folyamatot szükség esetén **adó- és illetékkedvezményekkel** is ösztönözni, gyorsítani lehet.

8.1.2 Tudatos ingatlan- és kapacitásgazdálkodás

Felesleges, kihasználatlan kapacitásaival, illetve a tevékenység-racionalizálás során felszabaduló kapacitásokkal gazdálkodnia kell az önkormányzatnak. Ilyen felszabaduló kapacitás lehet többek között egy funkcióváltás alatt álló, időlegesen használaton kívüli ingatlan, amelyben teret lehet engedni annak közösségi vagy civil szervezetek által történő időleges hasznosítására(pl. az eladás vagy felújítás megkezdésének időpontjáig). Ugyanilyen módon célszerű a folyamatosan használaton kívüli, az önkormányzat tevékenysége szempontjából funkcióval nem rendelkező ingatlanok hasznosítása. Hasonló módon lehet eljárni más olyan eszközök, erőforrások esetében(pl. gépkocsi, hangtechnikai és informatikai eszközök stb.), amelyek időszakosan hasznosíthatóak, és azokkal úgy termelhető mások számára érték, hogy az önkormányzat számára nem jelentkezik közvetlen költség. Ezzel a jólét pusztá javításán felül többek között támogatható a stratégia megvalósítását is segítő, de önmagukban is jelentőséggel bíró kulturális vagy közösségi értékek létrejötte.

Az önkormányzatnak a tulajdonában álló ingatlanokat céljai és feladatai megvalósításához alkalmazható eszközöknek kell tekintenie. Ennek tükrében lehetősége van eladói és szabályozói pozíciójával élve – de nem visszaélve – bizonyos ingatlanok eladását vagy hasznosításba adását olyan feltételekhez kötni, amelyek az önkormányzat által ellátandó feladatok megvalósítását garantálják (pl. játszótér építése a beruházó által használatba vett területen vagy más közterületen). Kölcsönös előnyök esetén lehetséges